

Smrtelný úraz nelegálního pracovníka

SHRNUTÍ

Na tomto příkladu si ukážeme, jaké mohou být důsledky v případě, kdy není dodržena bezpečnost a ochrana zdraví při práci pro všechny fyzické osoby, které se s vědomím zaměstnavatele zdržují na jeho pracovišti. Zároveň si řekneme o výkonu práce mimo řádně uzavřený pracovněprávní vztah.

Cílem tohoto textu je:

- podat vysvětlení, jak došlo k chybě vedoucí ke smrti pracovníka na staveništi,
- nabídnout rady, jaké podniknout kroky, aby se něco podobného neopakovalo,
- přispět k eliminaci případů, kdy je závislá práce vykonávána mimo pracovněprávní vztah.

Podnik zabývající se výrobou gumových produktů realizoval stavbu nového skladu. Jednu ze subdodávek dostala na starost společnost, která měla provádět montáže ocelových a zámečnických konstrukcí, trapézových plechů a montáže klempířských konstrukcí. Jelikož tato zakázka nebyla včas dokončena, chtěli tři pracovníci pracující pro subdodavatelskou společnost tuto ztrátu dohnat prací o víkendu.

Pracovníci provádějící montáž ocelového venkovního únikového schodiště se při vlastní montáži pohybovali i po již smontované části konstrukce bez zajištění proti pádu z výšky osobními ochrannými pracovními prostředky. Na tento nedostatek v zajištění bezpečnosti v rámci pracovního postupu byli upozorněni zadavatelem určeným koordinátorem pro realizaci stavby, který požadoval, aby montáž byla prováděna pomocí nůžkové zdvihací plošiny a v případě vstupu montážního pracovníka

ilustrační obrázek vygenerovaný AI

na konstrukci schodiště byly vždy použity prostředky osobního jištění proti pádu. Pro opětovné neplnění

pokynů koordinátora k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci byl subdodavatel a jeho pracovníci porušující předpisy bezpečnosti práce vyzváni, aby v pátek pracovní činnost na stavbě ukončili a již se zde nepohybovali. Protože ale práce nebyly doposud dokončeny, pracovali pracovníci na staveništi ještě v sobotu a v neděli. Subdodavatel nevedl na staveništi evidenci přítomnosti pracovníků pro něj vykonávající montážní práce a nevěděl, že se v sobotu a v neděli po staveništi pohybují.

V neděli na tomto pracovišti došlo k pádu jedné z těchto osob z výšky 19,2 m, v místě, kde přechodová plošina montovaného ocelového schodiště nebyla celoplošně kryta podlahovými dílci z nerezových pororoštů. Následkům mnohačetných poranění tato osoba na místě podlehla.

Ze strany inspektorátu práce byla provedena komplexní kontrola. Ze šetření dále vyplynulo, že dvě osoby provádějící v inkriminovaný den montážní práce ocelových konstrukcí (včetně té osoby, která utrpěla smrtelný úraz) neměly se subdodavatelskou společností uzavřen žádný pracovněprávní vztah. Třetí osoba sice měla živnostenské oprávnění, avšak činnost, kterou v rámci montážních prací ocelových konstrukcí vykonávala, naplňovala vůči subdodavatelské společnosti znaky závislé práce. Všechny tři osoby tedy vykonávaly závislou práci mimo pracovněprávní vztah.

ZJIŠTĚNÍ PŘI KONTROLE

- Bylo zjištěno, že subdodavatel montážních prací nezajistil bezpečnost a ochranu zdraví při práci pro všechny fyzické osoby, které se s jeho vědomím zdržovaly na jeho pracovišti, kdy prokazatelně neseznámil pracovníky, vykonávající pro něj pracovní činnost s riziky na tomto staveništi, tedy na svém pracovišti, neinformoval je o technologickém a pracovním postupu a neseznámil je s plánem bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi pro realizaci stavby, který zpracoval koordinátor stavby.
- Subdodavatel montážních prací na staveništi nedodržel další požadavky kladené na bezpečnost a ochranu zdraví při práci při realizaci stavebně montážních prací, kterými jsou předcházení ohrožení života a zdraví fyzických osob, které se s jejím vědomím mohou zdržovat na staveništi.

Pracovníci provádějící montážní práce pro subdodavatele tak nebyli seznámeni se správným používáním montážních a bezpečnostních pomůcek a přípravků. V důsledku nepoužití prostředků osobního jištění proti pádu při pohybu pracovníka po ocelové konstrukci montovaného schodiště došlo k jeho pádu z výšky s následkem smrti.

- Subdodavatel montážních prací na staveništi nevedl jmennou evidenci přítomnosti zaměstnanců a dalších fyzických osob na staveništi.

Na staveništi, pracovišti subdodavatele, nebyla vedena evidence přítomnosti fyzických osob a nedošlo tak k jejich vykazání z pracoviště v sobotu a neděli, přestože měli pracoviště opustit již v pátek a na staveništi se již více nevyskytovat.

- Subdodavatel umožnil 3 fyzickým osobám výkon závislé práce spočívající v montážních pracích ocelových konstrukcí mimo pracovněprávní vztah, a tím umožnil výkon nelegální práce.

JAK ZABRÁNIT PODOBNÉ UDÁLOSTI ČI JEJÍMU OPAKOVÁNÍ?

- Seznamovat nejen zaměstnance, ale i fyzické osoby, které se s vědomím zaměstnavatele pohybují po jeho staveništi, pracovišti s riziky vyskytujícími se na tomto pracovišti a opatřeními nutnými k předcházení nebo minimalizaci rizik. Vždy při montážních pracích stanovit montážní a bezpečnostní pomůcky a přípravky v technologickém pracovním postupu tak, aby byla zajištěna bezpečnost a ochrana pracovníků a s tímto postupem informovat všechny pracovníky provádějící montážní práce. Kontrolovat používání osobních ochranných pracovních prostředků, montážních a bezpečnostních pomůcek na pracovišti v průběhu realizace montážních prací.
 - ➡ [zákon č. 262/2006 Sb.](#), zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
 - ➡ [nařízení vlády č. 591/2006 Sb.](#), o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích, ve znění pozdějších předpisů
- Vést denní evidenci pracovníků (zaměstnanců a fyzických osob) na svém pracovišti tak, aby v případě jejich neoprávněného pohybu (např. v důsledku nedodržování předpisů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci) došlo k vykazání z pracoviště.
 - ➡ [zákon č. 309/2006 Sb.](#), o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů
- Práci pro zaměstnavatele je možné vykonávat vždy jedině v řádně uzavřeném pracovněprávním vztahu. Za základní pracovněprávní vztah je považován buď pracovní poměr na základě uzavřené pracovní smlouvy, nebo právní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr (dohoda o provedení práce a dohoda o pracovní činnosti).
- Pracovní smlouva, dohoda o pracovní činnosti i dohoda o provedení práce musí být vždy v písemné podobě a zaměstnavatel i zaměstnanec musí obdržet jedno vyhotovení tohoto tiskopisu.
- V případě výkonu závislé práce mimo výše uvedený pracovněprávní vztah je toto považováno za nelegální práci. Nelegální práce zahrnuje také zaměstnávání cizinců bez platného povolení k zaměstnání nebo bez platného oprávnění k pobytu na území České republiky.
 - ➡ [zákon č. 262/2006 Sb.](#), zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
 - ➡ [zákon č. 435/2004 Sb.](#), o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Z toho případu vyplývá, že **bezpečnost práce musí být vždy a stále na prvním místě** – práce ve výškách bez zajištění před rizikem pádu prostřednictvím kolektivní ochrany či osobních ochranných pracovních prostředků je nepřijatelná a může mít fatální následky. Subdodavatel selhal nejen v tomto bodě, ale i v evidenci pracovníků na stavbě či kontrole jejich činnosti. Navíc šlo o výkon závislé práce mimo pracovněprávní rámec, což je nezákonné. **Případ tak dokazuje, jak důležité je dodržovat pravidla BOZP, mít jasně nastavené právní vztahy a důsledně kontrolovat přítomnost a činnost osob na staveništi.**

PAMATUJ!

1. Bezpečnost práce

- ✓ *vhodný osobní ochranný pracovní prostředek proti pádu včetně kotevních míst, musí být určen v technologickém postupu,*
- ✓ *u fyzických osob provádějících montáž nutno používat montážní a bezpečnostní pomůcky a přípravky stanovené v technologickém postupu,*
- ✓ *montážní a bezpečnostní přípravky sloužící k zajištění bezpečnosti fyzických osob při montáži, zejména při práci ve výšce, je nutno upevnit k dílcům ještě před jejich vyzdvižením k osazení, nevylučuje-li to technologický postup montáže,*
- ✓ *zhotovitel je povinen dodržovat požadavky na bezpečnost a ochranu zdraví při práci v rámci realizaci stavby a předcházet ohrožení života a zdraví fyzických osob, které se s jeho vědomím zdržují na staveništi, pracovišti a vést evidenci přítomnosti zaměstnanců a dalších fyzických osob na svém staveništi, pracovišti.*

2. Zaměstnanost

Závislá práce může být vykonávána výlučně v základním pracovněprávním vztahu. Tedy na základě řádně uzavřené pracovní smlouvy, dohody o provedení práce či dohody o pracovní činnosti.

Za nelegální práci podle ust. § 5 písm. e) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů je považována práce, která má znaky závislé práce podle § 2 odst. 1 zákoníku práce a je konána:

- a) *fyzickou osobou mimo pracovněprávní vztah*
- b) *cizincem v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání nebo bez tohoto povolení, nebo v rozporu se zaměstnaneckou kartou, kartou vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrou kartou nebo bez některé z těchto karet.*